

דף קמ"א

האומר אם ילדה אשתי זכר וכר
האם בנות עדיפות על בנים
מאתים. שואלת הגמרא, האם בת עדיפה לו מבן, והרי אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחי, מי שאינו מניח בן ליורשו שהקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה? עונה הגמרא, שלענין ירושה בן עדיף, ששם המת יקרא על נחלתו. ולענין הרווחה בתו עדיפה לו, מפני שאינה יכולה לחזר אחר מזונותיה כזכר. ושמואל אמר, שהמשנה מדברת באשתו מבכרת. וכמו שאמר רב חסדא, בת תחלה סימן יפה לבנים. יש אומרים שהבת הגדולה תעזור בגידול אחיה הקטנים, ויש אומרים שלא תשלוט בהם עין הרע. ואמר רב חסדא לדידי בנות עדיפות על בנים³⁹¹.

ברך את אברהם בכל" רמ"א שלא
היה לו בת רי"א שהיתה לו
לידי זלזול. שואלת הגמרא, היכן שמענו שרבי יהודה אמר זאת? אם במה ששנינו בברייתא, על הכתוב 'וה' בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל' רבי מאיר אומר שלא היה לו בת, רבי יהודה אומר שהיתה לו בת ובכל שמה³⁹². הרי שמענו מכאן שהקדוש ברוך הוא לא חסר את אברהם מבת, אבל מנין שבת עדיפה מבן?! אלא במה שאמר רבי יהודה, בת עדיפה מבן לענין הרווחה. ששנינו בברייתא, רבי מאיר אומר מצוה³⁹³ לזון את הבנות, וקל וחומר לבנים שעוסקים בתורה. רבי יהודה אומר, מצוה לזון את הבנים וקל וחומר לבנות שלא תבאנה לידי זלזול.

ילדה זכר ונקבה הזכר נוטל ששה
דינרי זהב והנקבה שני דינרים
שואלת הגמרא, אם כן כיצד נעמיד את מה ששנינו בברייתא, ילדה זכר ונקבה זכר נוטל ששה דינרים של זהב, שהם מנה ומחצה³⁹⁴. נקבה נוטלת שני דינרי זהב שהם חצי מנה³⁹⁵? אמר רב אשי, אמר לי רב כהנא, מדובר שסירס תנאיו זה למפרע מזה. שהתנה על לידת תאומים אם הזכר יצא תחלה ואחר כך הנקבה, הזכר יטול מאתים והנקבה לא תטול כלום. וחזר והתנה על לידת מפרע אם הנקבה תצא תחלה הנקבה תטול מנה והזכר מנה. אם לא ידענו איזה יצא תחילה, הזכר נוטל מנה אחד ממה נפשך.

391 רשב"ם פירש שלא נתקיימו לו בנים. ואין נראה שהיו לו הרבה בנים כמו שמצאנו בכמה מקומות. אלא נראה לר"י, לפי שחנתניו היו גדולי הדור רבא (ורב מרי בר חמא) ומר עוקבא בר חמא. תוס'.

392 תוס' שואלים ולמה לא השיאה ליצחק למ"ד שכן נח מותר באחותו. וי"ל שמא היתה קטנה ולא רצה עדיין להשיאה ליצחק או שהיתה בתו מהגר ולא משרה. תוס'.

393 ברייתא בכתובות בפרק נערה שנתפתה. מצוה לזון משום ומבשרך לא תתעלם אבל אין חובה כמו ששנינו שאינו חייב במזונות בתו ואין מחייבים אותו לזון בניו ובנותיו. רשב"ם.

394 מנה וחצי שהמנה כ"ה סלעים שהם מאה וזו דינרי כסף ודינר זהב נמכר בכ"ה דינר כסף כמו שש' בפרק שור שנגח ד' וה' (דף לו.). במשנה נמצא הששה דינר מאה וחמשים וזו שהן מנה וחצי. רשב"ם.

395 אין לומר שמדובר כשאמר ילדה זכר נוטל ששה ונקבה שנים שא"כ היה לו לנקוט כמו במשנתנו ילדה זכר נוטל מאתים ונקבה מנה. תוס'.

והמנה השני הוא ממון המוטל בספק ויחלוקן³⁹⁶, נמצא שהזכר נוטל ששה דינר זהב והנקבה שני דינרים.

ילדה זכר ונקבה אין לו אלא מנה
אמר רבינא במבשרני
שואלת הגמרא, ואיך נסביר את מה ששנינו
בברייתא ילדה זכר ונקבה אין לו אלא מנה. ומשמע

שכיון שאמר יטלו שני מנים, היה עולה בדעתנו לומר שיש לו שני מנים והתנא
אומר שאין לו אלא מנה? אמר רבינא, לא התנה לתת דבר לזכר ולנקבה אלא
למבשר. כמו ששנינו בברייתא, אב שאמר מי שיבשר לי שאשתי ילדה זכר יטול
מנה, אם ילדה זכר יטול המבשר מנה³⁹⁷. ואם אמר שאם יבשרני שילדה אשתי
נקבה יטול מנה, אם ילדה נקבה המבשר נוטל מנה³⁹⁸. ואם ילדה זכר ונקבה נוטל
מנה. שואלת הגמרא, הרי האב לא התנה ואמר ואם זכר ונקבה? מתרצת הגמרא,
שהאב אמר גם שאם יבשרני זכר ונקבה ביחד יטול מנה. שואלת הגמרא, מדוע לא
אמר, המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי יטול מנה? עונה הגמרא, האב פירש
אם זכר אם נקבה למעט שאם יבשר לו שאשתו הפילה לא יטול כלום³⁹⁹.

נכסי לזה שאת מעוברת ר"ה א' המזכה
לעובר לא קנה משנתנו איני יודע מי שנאה
הגמרא מביאה מעשה באדם שאמר לאשתו
נכסי לזה שאת מעוברת בו⁴⁰⁰. ואמר רב

הונא שהוא מזכה לעובר והמזכה לעובר לא קנה⁴⁰¹. ורב נחמן הקשה לרב הונא
ממה ששנינו במשנה האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה.
והרי בשעה שהאב אמר זאת העובר לא נולד עדיין? אמר לו רב הונא, משנתנו
איני יודע מי שנאה, לא מצאנו מי שאומר שאפשר לזכות לעובר. שואלת הגמרא,
והרי המשנה היא כרבי מאיר שאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם⁴⁰²? עונה
הגמרא, רבי מאיר אומר שאדם מקנה לדבר שישנו בעולם בשעת קנין, אלא
שעדיין לא הגיע זמנו לקנות⁴⁰³. אבל מנין שרבי מאיר אומר שאדם מקנה לדבר

396 איך מנה הוי ממון המוטל בספק לחכמים שאמרו (ב"ק מו.) המוציא מחבירו עליו הראיה הכל הוא בחזקת הזכר שהוא יורש לאחר מיתה. או שאפילו כחכמים ונעמיד בחיי האב שהזכר אינו מוחזק יותר מן הנקבה. תוס'.

397 כמו שהאב אמר אבל לא יטול דבר על בשורת הבת שהרי לא אמר. רשב"ם.

398 אבל על בשורת הזכר לא יטול כלום שהרי האבלא אמר על כך דבר. רשב"ם.

399 שסתם זכר ונקבה הוא בר קיימא ולא מת. רשב"ם.

400 מדובר בשכ"מ. ואע"ג שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו לא הועיל כיון שבבריא לא מועיל אפילו ע"י קנין. תוס'.

401 ואפילו כשאמר נכסי לעובר זה כשילוד, שהרי רב הונא אמר לקמן אף לכשתלד לא קנה. רשב"ם.

402 ור"ה עצמו סובר כר"מ כמו שא' ביבמות דאמר ר"נ בר יצחק רב הונא כרב, ורב כר' ינאי, ור' ינאי כר' חייא, ור' חייא כרבי, ורבי כר"מ, ור"מ כר"א בן יעקב, ור"א בן יעקב כר"ע שאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. רב הונא במה שש' המוכר פירות דקל לחבירו אר"ה עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו, ור"נ אמר אף משבאו לעולם יכול לחזור בו. רבי מאיר האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתגיירי כו' אינה מקודשת רבי מאיר אומר מקודשת. ובמשנתנו סברו שה"ה בעובר שכמו שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם, כך מקנה לעובר שלא בא לעולם. רשב"ם.

403 כמה ששנינו הרי את מקודשת לאחר שאתגייר לאחר שתגיירי, שהאשה היא בעולם אלא שעדיין לא נתגיירה ולא הגיע זמנה לקנות.

שאינו בעולם?! ועובר אינו בעולם ולא קנה דבר⁴⁰⁴.

שואלת הגמרא, מדוע רב הונא לא אמר לו שהמשנה היא כרבי יוסי⁴⁰⁵, שאמר המזכה לעובר קנה הואיל ויורש ממילא בנכסי אביו⁴⁰⁶? עונה הגמרא שירושה הבאה מאליה היא שונה, ויש לה כח לתפוס בעובר. אבל עובר לא קונה, דבר שאדם צריך להקנות לו.

אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימים
שואלת הגמרא, מדוע רב הונא לא אמר
שהמשנה היא כרבי יוחנן בן ברוקה, ששנינו
במשנה, רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר איש פלוני ירשני על מי שראוי
ליורשו במקצת, כגון בן בין הבנים דבריו קיימים. ולכאורה מדובר גם בעובר?
עונה הגמרא, שרבי יוחנן בן ברוקה אמר במי שישנו בעולם. שאם אמר על בן בין
הבנים שירשנו דבריו קיימים. אבל לא כשאמר שעובר שהוא דבר שאינו בעולם
ירשנו. שואלת הגמרא, שרב הונא יאמר שהמשנה היא כרבי יוחנן בן ברוקה,
שסובר כרבי יוסי שעובר יורש, וגם עובר יירש? עונה הגמרא, שמי יאמר שסובר
כרבי יוסי, ולכן רב הונא אמר איני יודע מי שנאה.

ולא א' במבשרני ולא א' בשילדה
שואלת הגמרא, מדוע רב הונא לא אמר שהמשנה
מדברת כשאמר מנה למי שמבשרני, והמבשר
יטול מנה ולא העובר, והמבשר ישנו בעולם? עונה הגמרא, שאם כן יהיה קשה
מהסיפא, ואם אין שם יורש אלא הוא יורש הכל. אם מדובר במבשרני, מה הוא
יורש. שואלת הגמרא, מדוע רב הונא לא אמר שאין הכוונה לזכות לעובר, אלא
כשהאב אמר אם ילדה זכר תנו לו מנה, וכבר נולד בשעת האמירה, ולכן יטול
מנה? עונה הגמרא, שאם כך קשה מה ששנינו בסיפא, ואם אמר כל מה שתלד
אשתי יטול הרי זה יטול. היה צריך לומר כל שילדה ולא כל שתלד.

שואלת הגמרא, שרב הונא יאמר לרב נחמן שהמשנה מדברת שלא זכה לו כלום
עד שיוולד ואין זה מזכה לעובר שאמרו בו שלא קנה? מתרצת הגמרא, שרב הונא
לשיטתו שאף המזכה לעובר ואמר נכסי למי שהיא מעוברת בו לכשיוולד לא קנה.
כיון שבשעת ההקנאה הוא עובר ואינו יכול לזכות לא יקנה לכשיוולד על ידי
האמירה שאמר לכשתלד.

404 ר"מ עצמו סובר שאדם מקנה גם לדבר שאינו בעולם כלל, אלא שר"ה אינו פוסק בדבר זה כמותו. הגהות
הב"ח ומהרש"ל.

405 ואני סובר כחכמים.

406 ששנינו במשנה במסכת יבמות שרבי יוסי אומר בבת ישראל שנישאת לכהן ומת והניחה מעוברת שעבדיה
לא יאכלו בתרומה מפני חלקו של העובר. ומכאן שיש יש לעובר חלק במעי אמו בעבדי אביו שמת. רשב"ם פירש
פוסל את עבדי אביו מלאכול בתרומה שעובר במעי אמו הוא זר ואינו מאכיל את אמו שילוד מאכיל ושאינו ילוד
אינו מאכיל. ורש"י פירש ביבמות פוסל את אמו כהנת אם הוא זר ואינו מאכיל את אמו אם הוא כהן במעי זרה,
דעובר במעי זרה זר הוא. תוס'.

